

A történet, az Írások, és az irgalom jelentése

A Jézus-ima a korai egyházban alakult ki, mint a szüntelen ima gyakorlásának egy módja. Amikor elhatároztam, hogy elkezdem alkalmazni a saját életemben, visszaemlékeztem, hogy Szent Pál mondott valamit a „szüntelen imádkozásról”, és elkezdtem keresni ezt a szentírási szakaszt. Meglepődve bukkantam rá, hogy ezt a gondolatot négy különböző helyen is kifejezte:

„Legyetek örvendezők a reménységben, béketűrők a nyomorúságban, állhatatosak az imádságban.” (Róm 12,12)

„Mindenkor esedeztetek a Lélekben, minden imádságban és könyörgésben, s őbenne virrasszatok teljes állhatatossággal könyörögve az összes szentért.” (Ef 6,18)

„Az imádságban legyetek állhatatosak, legyetek abban éberek, hálaadással!” (Kol 4,2)

„Mindig örüljete! Szüntelenül imádkozzate! Mindenért adjatek

*hálát, mert ezt várja Isten mindnyájatoktól Krisztus Jézusban.”
(1Tessz 5,16-18)*

Arra kellett gondolnia, hogy ez az üzenet fontos, mivel négy különböző közösségnek is elmondta – a rómaiaknak, az efezusiaknak, a kolosszeieknek és a tesszalonikiaknak. Ez egy olyan kérdés volt, amelyet rendszeresen hangsúlyoznia kellett. És azt kellett gondolnia, hogy ez lehetséges. Nem mondogatta volna ezeknek a korai hívőknek, hogy „imádkozzanak szüntelenül”, ha emberileg képtelenek lettek volna így tenni.

Ugyanakkor nem könnyű megtenni, ugye? Sok elkötelezett keresztény belevágott, hogy megpróbálja az állandó imádkozást, de hamarosan kedveszegetten feladta. Magamnál mindig azt fedeztem fel, hogy valahol útközben egyszerűen abbahagytam az imádkozást. Amikor kitarítottam, elfogyott a mondanivalóm. Ha megpróbáltam kitölteni az időt azzal, hogy csak ismételgettem, „Köszönöm, Uram” vagy hasonlókat, hamarosan komolytalannak, értéktelennek éreztem. Aggódtam, hogy lerombolom az őszinte imára való képességemet, elzsibbasztva magamat az imák odafigyelés nélküli ismételgetésével.

Őszintén szólva, egyszerűen nem értettem, hogyan feltételezhatték, hogy ez működik. Hogyan gondolhat valaki állandóan imákra, amikor más dolgokra is gondolnia kell?

A kereszténység első generációi erre mind rájöttek. A harmadik században az imádkozó férfiak és asszonyok elkezdtek kimenni Egyiptom és Palesztína sivatagjaiba azért, hogy szünet nélkül az Istennel való közösségre szánják magukat. (Sivatagi atyákként és anyákként ismerjük őket, és az „Abba” vagy „Amma” titulust, megszólítást adták nekik). A sivatag azért vonzotta őket, mivel kizárta azokat a „bizonyos más” dolgokat, amelyek elterelték volna a figyelmüket, és az élet így a lényegesre korlátozódott. A szélsőséges nélkülözés önuralra tanított, és ez az imának egy fizikai keretet adott.

A sivatagban ezek a spirituális atléták a szüntelen ima különféle formáival kísérleteztek. Felismerték, hogy a feladat az, hogy fegyelmezzék a kóborló értelmet, és valami spirituálisan alkalmasra összpontosítsák azt, ezért megtanulták az Írásokat (főleg a zsoltárokat), és magukban halkán mormolták a verseket az egész nap folyamán.

Nagy mélységeket lehet találni egyetlen sorban. Pambo Abba (303–375) nem tudott olvasni,

ezért megkért egy másik sivataglakót, hogy tanítson meg neki egy zsoltárt. Amikor meghallotta a 39. zsoltár első versét, „Vigyázok útjaimra, hogy ne vétkezzem nyelvemmel”, megkérte a másik (felolvasó) szerzetest, hogy álljon meg, és ezen az egy soron elmélkedett – tizenkilenc évig. (Amikor megkérdezték, hogy kész volt legalább meghallani a vers figyelmeztetését, azt válaszolta, hogy még nem sikerült az első részen átjutnia.) Másrészről Pontoszi Evagriosz (345–399) lejegyzett 487 írást, hogy mindegyiket megjegyezze, és akkor vegye elő a megfelelőt, amikor szüksége volt rá egy bizonyos kísértés esetén. Szent Cassianus (János) (360–435) a 70. zsoltár első versét javasolta, mint a legjobb, minden célra megfelelő írást azoknak, akik a szüntelen imát keresik: „Istenem, irgalmadban ments meg! Uram, siess segítségemre!”¹

Idővel az „Uram, Jézus Krisztus, Isten Fia, könyörülj rajtam” mint általánosan kedvelt forma bukkant fel. Ez a Jézus irgalmát sokszor kérő emberek hangját visszhangozza az Ő szolgálatának első éveitől kezdve:

„És íme, egy kánaáni asszony, aki arról a vidékről jött, így kiáltott hozzá: Könyörülj rajtam, Uram, Dávid Fia!” (Mt 15,22)

A leprások „hangosan kiáltoztak: Jézus, Mester! Könyörülj rajtunk!” (Lk 17,11-19)

„A vak Bartimeus, Timeus fia az útfélen ült és kéregetett. Amint meghallotta, hogy a názáreti Jézus az, elkezdett kiáltozni: Jézus, Dávid Fia! Könyörülj rajtam! Sokan leintették őt, hogy hallgasson. Ő azonban annál jobban kiáltozott: Dávid Fia! Könyörülj rajtam!” (Mk 10,46-48)

„Odajött hozzá egy ember, térdre esett előtte és azt mondta: Uram! Könyörülj a fiamon, mert holdkóros (*epilepsziás – a szerző megjegyzése*) és nagyon szenved” (Mt 7,14-15).

De mit jelent könyörületet kérni? Néhányan kényelmetlenül érzik magukat ezzel a kéréssel kapcsolatban, mivel újból és újból kérni a könyörületet úgy hangzik, mintha kételkednénk Isten megbocsátásában. Miért kell kitartanunk a koldulásban, mint ahogy egy rab könyörög a bírónak, hogy legyen irgalmas?

Nézzük más szemszögből ezeket az írásokat. Egyik sem elnézést, megbocsátást kér; mindegyik segítségért kiált. Ez a kérés olyan emberektől jön, akik tudják, hogy szükségben vannak. Mindegyik Jézus együttérzéséért esdekel, az ő könyörületéért, megszánásért. A szükség vonatkozhat egy betegségből való megszabadulásra, vagy a bűn zsarnokságától való megszabadulásra. Hozzáadhatjuk a

vámszedőt Jézus példabeszédéből, aki „nem merte a szemét sem az égre emelni. Mellét verve így szólt:

»Istenem! Légy irgalmas nekem, bűnösnek!«” (Lk 18,13). Valahogy nem értjük meg azonnal, hogy a gyógyulás és a megbocsátás össze van kapcsolva.

A Jézus-ima gyökerei a keleti kereszténység első századaira nyúlnak vissza, és jobban megérthetjük, hogy mit is jelent az *IMA*, ha megvizsgáljuk, hogy hogyan működött az őshonos környezetében, ha megnézzük, hogy az ortodox egyház hogyan tekint a bűnre és a megbocsátásra. Ezt a könyvet az ortodox nagyhét alatt írom, és éppen az előző éjjel vettem részt a Szent Kenet megáldási szertartásán, ahol megszentelték az olajat, amelyet gyógyításra fognak használni az elkövetkezendő évben. A szertartás során hét levelet és evangéliumi részt hallottunk, amelyek mindegyike egy-egy példát mutat be a csodás gyógyulásokra; egyúttal felajánlottunk sok imát, hangsúlyozva Isten együttérzését. Ezután az evangéliumskönyvet kinyitották az imádkozók feje fölött, akik előrejöttek, hogy megkenjék őket ezzel a megáldott olajjal.

Az este során a gyógyítás témája összefonódott a megbocsátás bizonyosságával; sokszor

emlékeztettek minket arra, hogy akiket megkentek, azok egyúttal elnyerték bűneik bocsánatát is. Egyetlen misztériumban (a szentségre alkalmazott szóhasználat az ortodox egyházban) a kettő együtt van; Isten gyógyító együttérzése egyúttal az ő megbocsátó együttérzése. Egy példát is látunk erre a gyakorlatra, amikor Jézus azt mondja az előbb a tetőn át leeresztett bénának, „Bűneid bocsánatot nyertek” (Mt 9,2), meggyógyítva a lelkét, mielőtt meggyógyította volna a testét.

A keleti keresztény hagyomány nagy hangsúlyt fektet Isten megbocsátani akarására. Mint a tékozló fiú apja, vágyakozik a bűnös visszatérésére: „Apja már messziről meglátta és megesett rajta a szíve. Eléje sietett, a nyakába borult és megcsókolta.” (Lk 15,20) „Isten azt akarja, hogy minden ember üdvözüljön és eljusson az igazság ismeretére.” (1Tim 2,4) Jézus azt mondta, hogy „Az Emberfia ugyanis azért jött, hogy megkeresse és megmentse, ami elveszett.” (Lk 19,10.) és „nem az igazakat jöttem hívni, hanem a bűnösöket” (Mk 2,17). Isten ezeket a szavakat mondta Ezekiel próféta által: „Amint igaz, hogy élek – mondja az Úr, az Isten –, nem lelem kedvemet az istentelen halálában. Inkább annak örülök, ha az istentelen letér újtjáról és él. Térjete meg, térjete le gonosz utatokról! Miért akartok meghalni?” (Ez

33,11 – SZIT-fordítás). Az ortodox imák rendszerint könyörületesnek és irgalmasnak hívják Istent, és kijelentik: „egyedül te szereted az embert.” Isten szeretete az egyetlen szeretet a világmindenségben, amely méltó erre a megnevezésre. Isten *a* szeretet, és az ő megbocsátása nem lehet más, csak bőséges és ingyenes.

Így az nem kérdés, hogy vajon megbocsátottak-e nekünk. Nem. A probléma máshol található; a probléma az, hogy *továbbra is folytatjuk a vétkezést*. A bűn bennünk van, mint egy fertőzés a vérben. Továbbra is abban tart minket, hogy olyan dolgokat tegyünk, mondjunk és gondoljunk, amelyek károsítják a Teremtést, és sérülést okoznak más embereknek – és a betegség hatásai ugyanúgy visszahatnak ránk is. Sőt, létezhet *bűn, büntudat* nélkül is. Néha hozzáadunk a kimerült világ bűneinek terhéhez azáltal, hogy valamit tudatlanságból vagy akaratlanul teszünk. Például, ha olyasmit mondunk, ami sértheti azt, aki hallja, olyan okok miatt, amiről semmit sem tudunk. A szavaink megnövelték a bűn-betegséget a világban, még ha mi nem is vagyunk vétkesek azért a szándékolatlan bűnért (bár továbbra is sajnáljuk, hogy figyelmetlenségből fájdalmat okoztunk). A bűn mint ártalmas erő felismerhető a Földön anélkül, hogy minden